

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravnštvo in izredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana,
Puccinijeva ulica st. 5, II. nad., telefoni od 31-22 do 31-29
Račun Postne hranilnice podruž. v Ljubljani st. 10/11

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 4.50 L, polletno
9.- L, celoletno 18.- L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L
Posamezna številka 50 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 26. aprila naslednje vojno poročilo:

Na cirenaški fronti so bili sovražni oddelki spriče veče akcije naših izvidniških sil prisiljeni k umiku. Letalo tipa »Hurricane«, ki je skušalo v nizkem poletu napasti naše prednje postojanke je sestreljilo protiletalsko topništvo s svojim ognjem. Baterije protiletalske obrambe Bengazija so sestrelile še eno letalo pri nočnem sovražnem letalskem napadu, ki pa ni imel nikakega uspeha. Skupine italijanskih in nemških letal so uspešno bombardirale tobruško loko in druga središča sovražnega zaledja in so začgale mnogo letal na teh ter v borbi sestrelile letalo tipa »Bristol Blenheim«. Intenzivno so se nadaljevali letalski napadi na letalska in pomorska oporišča na Malti. Važni objekti so bili učinkovito zadevi. Angleško letalstvo je v spopadih z nemškimi lovci nad otokom izgubilo dve letali tipa »Spitfire«.

Iz Berlina poročajo: V nemškem državnem zboru, ki je bil v nedeljo popoldne sklican na izredno sejo, je

»Imel državni kancelar Adolf Hitler velik gevez.«

Govoril je o angleški politiki, ki da se je zmerom opiral na neslogo in borbę na evropskem kontinentu, s čimer si je ustvarila velik imperij. Podrobno je obravnaval boljševištvo, o katerem je rekel, da se razglaša za diktaturo proletariata, a je v resnici diktatura židovstva, o čemer da pričajo tesne vezi med Moskvo in Londonom. Opozoril je, kako se je preprečilo poboljševanje Nemčije in Madžarske in kako so v Italiji mladina in borgi uničili boljševištvo in postavili na njegovo mesto novo idejo. Nadalje je rekel Hitler, da bo padla odločitev v tej velikanski borbi narodov na vzhodnem bojišču. Dozdatčni potek bojev da je povod izpodbudjen. Gleda Rusije je naglasil, da že 140 let ni bilo tako hude zime v ruskih krajih, kjer so se vršili boji. Zato da so se morale operacije prekiniti in ni bilo mogoče obdržati nekaj prednjih postojank. Pri tem je izrazil priznanje tudi zavezniškim četam. Med velikimi počastitvami je očrtal delež italijanskih vojakov v tej vojni in je izjavil, da so italijanske divizije kljub hudenemu mrazu odbile vse sovjetske napade. Pohvalil je tudi italijanska lovška letala. Za prihodnjo zimo, je rekel, bo bojišče bolje opremljeno. Izdani da bodo o pravem času vsi ukrepi tudi za primer, če bi se tako huda zima ponovila. Zatem je izrekel Hitler pričakovanje, da mu bo narod priznal pravico, da bo lahko nemudno posredoval, kadar koli bo šlo za narodovo eksistenco, in da bo izdal po svoji lastni sodbi vse potrebne ukrepe. Pravice, ki jih dajejo zakoni, da se morajo danes opustiti. On da ne bo trpel redkih izjem državljanov, ki ne izpolnjujejo svojih dolžnosti. Naposred je govoril o tem, da bo vrnjen Angležem udarec za udarcem in da bo v tej veliki vojni zmagala resnica. Resnica pa da je na strani osi. — Na koncu je državni zbor soglasno odobril vse zahtevana pooblastila.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je 28. aprila objavilo vojno poročilo, iz katerega poznemo:

Na vzhodnem bojišču so udarni oddelki izvršili več uspešnih krajevnih napadov.

Osamljena sovražni napadi so se izjalovili. Bojni letala so podnevi bombardirala vojaške naprave v Petrogradu in ob kavkaški obali. Na Laponskem so nemške in finske čete odbole močne napade sovražnika in so mu prizadejale hude izgube. Nemški bombniki so v pretekli noči bombardirali angleško letališče ob Sueškem kanalu. Ves dan so se v zaporednih valovih ponavljali silni napadi na vojašnice in taborišča na Malti. Zaradi angleških letalskih napadov na

Da se zatro zločinski pojavi

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in Poveljnik XI. Armadnega zbora glede na to, da se na ozemlju pokrajine še vedno ponavljajo kruti zločinstva od morilcev v službi komunizma in smatrajo za neogibno potrebno, da se takci zločinski pojavi zatrejo z vsemi sredstvi v zaščito in obrambo javnega reda in življenjskega miru prebivalstva, dajeta na znanje:

Ce bi se od danes dalje dogodil še kak umor ali poskus umora zoper pripadnike oboroženih sil, policijskega zbora ali državnih oblastev, italijanske državljanje ali slovenske civilne osebe, ki kakorkoli zvesto sodelujejo z oblastvi in se pokrovajo njihovim ukazom, kakor tudi zoper državljane drugih, zaveznih ali prijateljskih držav,

bodo, če se ugotove glede zgoraj omenjenih zločinstev, nagibi politične narave ali kakorkoli škodljivi ugledu države in se v 48 urah po zločinskem dejanju ne izsledijo krive, ustreljene — po možnosti na kraju, kjer se je zločinstvo zgodilo — osebe, o katerih se je ugotovilo, da so pristaši komunizma, ali je ugotovljeno, da podpirajo državnim oblastvom protivno delovanje.

Obseg represalij se določi v razmerju s težo izvršenega zločinstva in se objavi z lepkom.

Ljubljana, dne 24. aprila 1942-XX.

General Poveljnik XI. Armadnega zbora za Ljubljansko pokrajino
Mario Robotti Visoki komisar
Emilio Grazioli

Ustanovitev odbora za preskrbovanje, razdeljevanje in cene

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o ustanovitvi odbora za vzpostavitev preskrbe, porazdeljevanja in cen industrijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov in storitev. Ta naredba je objavljena v »Službenem listu« 25. t. m. in je ta dan stopila v veljavo.

Pri Visokem komisariatu se ustanavlja pokrajinski odbor za vzpostavitev preskrbe, porazdeljevanja in cen industrijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov in storitev. V členu 2. naredbe s predpisom glede cen blaga, storitev in rabokupov je bilo določeno, da se za razne blagovne stroke ustanove posebne posvetovalne komisije za cene.

Pokrajinskemu odboru predseduje Visoki komisar, člani pa so: tajnik Zveze bojevnih fašistov v Ljubljani, uradnik Ministrstva za finance pri računovodstvenem ravnateljstvu Visokega komisariata, uradnik Ministrstva za kmetijstvo in gospodarstvo pri kmetijskem oddelku Visokega komisari-

riata, uradnik Ministrstva za korporacije pri gospodarskem in trgovinskom oddelku Visokega komisariata, predstojnik Delegacije vzhodnih železnic, uradnik Ministrstva za iznenjanje in valute pri Visokem komisariatu, predstavnik državnega podstajnika za vojno proizvodnjo, vodja nadzorstvenega urada za zaščito in štědrino in dajanje posojil; predstojnik urada Visokega komisariata za gospodarsko ureditev, odpovedane Visokega komisarja pri Pokrajinskem prehranjevalnem zavodu, predstojnik urada za nadzorovanje cen pri Visokem komisariatu, strokovnjaka Visokega komisariata pri Pokrajinskem zvezi delodajalcev in pri Pokrajinskem delavskem zvezlu, predsednik Pokrajinske zveze delodajalcev, predsednik Pokrajinske delavske zveze.

Tajnika odbora imenuje Visoki komisar. Visoki komisar lahko pozove k udeležbi v odboru za obravnavo določenih vprašanj vodje in člane gospodarskih in korporacijskih združenj pokrajine.

Združitev Kmetijske zbornice z Združenjem kmetovalcev

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naredbo o spojivitvi Kmetijske zbornice z Združenjem kmetovalcev, ki je objavljena v »Službenem listu« 18. t. m. in je ta dan stopila v veljavo.

Kmetijska zbornica se spoji z Združenjem kmetovalcev Ljubljanske pokrajine, včlanjenim v Pokrajinski zvezi delodajalcev in ustanovljenim po členu 2. naredbe o ustanovitvi Pokrajinske zveze delodajalcev. Pravila pokrajinskega Združenja kmetovalcev, ki jih je predložil po členu 8. navodil za izvrševanje naredbe o Pokrajinski zvezi delodajalcev, določijo skupine kmetovalcev, ki naj se včlanijo.

Za spojitev se uporabijo predpisi naredbe o ustanovitvi Pokrajinske zveze delodajalcev in navodil za izvrševanje te naredbe, kolikor se tičejo

prenosa in namembne imovine, pobiranja in izročanja obveznih prispevkov, priobčevanja bilanc, pravil in seznamov članstva kakor tudi prenosa inventarjev. Tamkaj določeni roki veljajo od dneva, ko stopi ta naredba v veljavo.

Krajevne poslovalnice Kmetijske zbornice se vključijo v poverjeništva Pokrajinske zveze delodajalcev, v katerih poslujejo kot njih odski.

Kar zadeva pravno-gospodarsko sistematizacijo osebja, ki je bilo doslej v službi zbornice in za katero so veljale ureditev in stalnost po službeni pragmatiki iz člena 30. zborničnih pravil in pokojninska ureditev iz pokojninskega pravilnika po členu 28. pravil, izročijo pristojni organi Združenja kmetovalcev svoje predloge Pokrajinski zvezi delodajalcev, ki odloči po navodilih, kakršna prejema od Visokega komisarja.

obljudene okraje nemških mest so močne skupine bojnih letal v pretekli noči z velikim učinkom bombardirale mesto Bath v Angliji. Nadalje so bile ponoci napadene tudi vojaške naprave ob vzhodni obali Škotske. Angleški bombniki so v noči na 26. aprila znova napadli mesto Rostock. Odvrgli so svoje bombe izključno na stanovanjske okraje starega mesta. Med prebivalstvom je bilo mnogo žrtev.

Iz Sanghaja poročajo:
da so se angleške in kitajske čete v Birni umaknile

Baje je general Stewell, ki poveljuje tem četam, odredil umik globoko v notranjost dežele.

Iz Kolosvara poročajo: Predsednik madžarske vlade Kallay je na zborovanju v Kolosvaru izjavil, da

bo Madžarska vztrajala ob strani osi do konca.
do zmage. V svojem govoru je pohvalil rodoljubno razpoloženje madžarskega prebivalstva in rekel, da so se vse sile naroda združile v borbi proti boljševištvu.

GOSPODARSTVO

Še je čas, da posadite na vrtovih tudi izredno redilni topinambur

Ta hranična rastlina je pri nas še malo znana. Kjer pa jo sadijo, uporabljajo te plodove le za živilo. Kakšen pa je topinambur? Je to rastlina gomoljčnica. Topinamburjevi plodovi zrasejo prav tako v zemlji kakor pri krompirju, a so nekoliko drobnejši od krompirja in tudi ne takoj gladki.

Italijanski zdravnik dr. Amal pravi o topinamburu, da je izvrstnega okusa in, kar je zlasti v današnjih časih glavno, zelo redilen, saj ima 20 odstotkov maščobe, okoli dva odstotka proteina in okoli 17 odstotkov ogljikovih voda. Vsebuje tudi precej kalija, natrija, kalcija, železa in silicija. Po vrhu velike redilnosti je lahko prebavljiv, zaradi česar ga je priporočati etrokom, starim ljudem in celo bolnikom.

Za jed pripravi topinambur zelo lahko. Počasi ga na žerjavico ali zagrebeš v pepel z žerjavico ali pa ga razrežeš, skušaš in malo zabešiš. Zadošča prav malo zabele, ker ima sam precej maščobe v sebi. Lahko iz kuhanega topinambura tudi napravi solate s kisom in oljem kakor iz krompirja. Mnogi topinambur tudi sušijo kakor sadje. Pravijo, da ima posušen okus po sadju.

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu

Po potrditvi Visokega komisariata veljajo na ljubljanskem živilskem trgu od ponedeljka 27. aprila dalje nastopne cene:

drobno izpod 10 kg 2; zelene glave na debelo 1.50; kislo zelje na drobno 2.50; repa na drobno izpod 10 kg 0.75; repa na debelo 0.60; kisla repa 2; otrebljeno rdeče zelje 3; otrebljeni ohrovci 2.50; brstnati ohrovci 5; kolerabice 3; rumena kolera na drobno 1; rdeča pesa 3; rdeči korenček brez zelenja 4; rumeno korenje na drobno 1; črna redkev 1.50; rdeča redkveva 10; osnaženi hren 4; šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50; peteršilj 4; por 3.50; zelena 4; trda in zdrava domaća čeba 3; šalota 4; česen, 25 glavic za kilogram 6; otrebljena, ne pa namočena berinka 10; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni regrat 3; otrebljeni, ne pa namočeni beli regrat 5; neosnaženi in nemamočeni narezani motovilec 6; otrebljeni, ne pa namočeni motovilec 10; otrebljeni, ne pa namočeni domaći radič (cikorija) 4; otrebljeni, ne pa namočeni gojeni rdeči radič 6; otrebljeni, ne pa namočeni zeleni radič 10; nemamočena mehka špinaca 6; liter suhih bezgovih jagod 6; kilogram suhega šipka 8; kilogram suhega lipovega cvetja 20; domaća jabolka prve vrste (kanadka, bobovec, gambovec, dolenska voščenka, kaselska in Baumannova reneta)

Vlomilca je izdala kava, oslajena s saharinom

Bogati brazilijski posestnik Pedro Ribeira se je po več mesecih odsotnosti spet vrnil v svojo hišo, ki jo je imel zunaj na deželi ob svojem polju v Natalu. Na veliko presenečenje pa je moral ugotoviti, da so bili med njegovo odsotnostjo v njegovi hiši tatovi in ga okradli. Paznik, ki stanuje kakšnega pol kilometra proč od hiše, ni opazil ničesar, čeprav je medtem večkrat prišel v hišo.

Policija ni našla za tatovi nikake sledi. Ugotovila je le, da so se zlikovci ustavili za nekaj časa tudi v kuhinji, pili likerje in si skuhali kavo. Na mizi so pustili tri kozarce, tri skledice in lonček s sladkorjem. Eden izmed policijskih uslužencev je tudi ugotovil, da je v dveh skledicah ostalo na dnu še nekoliko neraztopljenega sladkorja, v tretji skledici pa je bilo le nekaj kavne goščave, ki se je seveda po tolikem času že čisto strdila. Policist je kavni sesedek dal kemično preiskati in ugotovil, da je tisti tat pil kavo, osladkan s saharinom. Očitno je moral torej imeti sladkorno bolezen.

Na podlagi te ugotovitve še ni bilo kar tako lahko reči, kdo je vlomil v Ribeirovo hišo. Policija je zbrala podatke o vseh sladkorno bolnih v tamkajšnjem okolišu. Delo je šlo hitro izpod rok, saj so ljudje tam precej

saditev topinamburja je kaj preprosta. Kar se zemlje tiče, ni preveč izbirčen. Gomolje narežeš na oči kakor krompir in prav tako tudi posadiš. Da zraste, ti ni treba imeti posebnih skrb in dela. Vsako jesen odkoplješ grobove in pobereš gomolje. Ce ga hočeš pridelati tudi drugo leto, zadošča, če jeseni pri odkopavanju pustiš nekaj gomoljev v zemlji.

Naj naposled še omenimo, da topinambur ni samo redilna hrana za zdrave ljudi, temveč tudi zdravilo za sladkorno bolne. To pa zaradi tega, ker so obilne količine redilnih ogljikovih vodanov v njem zastopane po večini v obliki sladkorja, pa ne navadnega sladkorja, temveč tako imenovanih inulina in levulinina, ki ju sme uživati tudi sladkorno bolni človek. Marsikateri sladkorni bolnik je že ozdravel od uživanja topinamburja, kakor piše omenjeni zdravnik dr. Amal. Mnogim pa se je stanje vsaj izboljšalo.

Kdor ima vsaj koček zemlje, naj vsadi topinambur. Kupiš ga za seme pri ljubljanskih trgovcih, ki so ga zadnje dni imeli na razpolago in ga še menda imajo.

Drobne vesti

Ugonabljanja listnih uši ne odlašaj. Kmalu se bo listje na sadnem drevo čisto razvilo in na listju se bodo marsikje pojavile uši. Toda ne čakaj, da se uši razmnožejo po vsem drevesu, temveč jih začni takoj uničevati, ko se pojavitvijo prve. Zatiraš jih s tobačnim izvlečkom in kvasiljevo zavrelco. Za breskve je najboljša kvasiljeva zavrelica, ker se s tobačnim izvlečkom, če je le nekaj premočan, rado poškoduje občutljivo breskovo listje.

redko naseljeni. Štete sladkorno bolnih je bilo torej brž pri kraju. Policia je seveda prej ukazala tudi vsem zdravnikom in lekarjam, da tem bolnikom ne smejo povedati, zakaj jih popisujejo, kajti sicer bi jo tisti tat lahko pravočasno popihal drugam. Potem so spravili vse sladkorno bolne pod strogo policijsko nadzorstvo. Vse so tudi zaslili. Po vsem, kar so pri zaslivanju izvedeli, se jim je zdelo še najverjetnejše, da je v Ribeirovo hišo vlomil neki trgovec iz mesta, ki stoji kakšnih pet kilometrov proč od tistega kraja. To je bil človek, ki o njem prav gotovo ne bi nihče mislil, da bo šel krast, saj je užival splošno spoštovanje pri ljudeh kot poštenjak.

Policija je uvedla preiskavo na njegovem stanovanju. Ko ga je policist začel izpraševati, naj vendar pove, kako je bilo s tistem njegovim vlemom v Ribeirovo hišo, je bil mož kar užaljen, da njega dolže česa takšnega. Ko pa je policist našel v trgovčevi spalnici srebrno razpelo, last Pedra Ribeire, je trgovec trdil, da ima tisto srebrno razpelo že dolgo in da ga je bil nekje kupil za drag denar. Zmanjkal pa mu je besed, ko mu je policist razložil, kako tatu lahko razkrinka tudi skledica kave, oslajene s saharinom. Potem je le priznal in povedal tudi, kdo sta bila še tista dva njegova tovariša, s katerima se je v Ribeirovi hiši tedaj gostil. Tudi ta dva sta bila človeka, ki sta uživala ugled.

HITRO NEKAJ ITALIJANŠČINE

Šestinštirideseta vaja

IL MILLANTATORE

»Pôvero me!« diceva in un crôcchio d'amici uno spiantato che non aveva un palmo di terra al sole. »Pôvero me! La grandinata d'ieri ha distrutto tutto il raccolto dei miei poderi.«

Uno che conosceva bene quel millantatore gli disse: »Caro amico, è colpa tua! Se avessi avuto la precauzione di aprire il tuo ombrello quando cominciò a grandinare, i tuoi campi non sarebbero stati danneggiati.«

Prevod: Bahač. »Jaz siromak!« je rekel v krogu svojih prijateljev neki nemanč (možak brez vsakega imetja), ki ni imel niti pedi zemlje pod soncem. »Jaz siromak! Včerajšnja toča (dobesedno: toča od včeraj) je uničila vso žetev mojih posestev.« Nekdo, ki je dobro poznal onega bahača, mu je rekel: »Dragi moj, to je tvoja krivda! Če bi bil previden in odpri svoj dežnik (dobesedno: če bi bil imel previdnost za odpreti svoj dežnik), ko je začela padati toča, tvoja potja ne bi bila poškodovana.«

Razlaga besed: pôvero = ubog (»pôvero me« pomeni dobesedno nekako: ubogega mene; po naše bi rekli: jaz siromak); il millantatore = bahač; il crôcchio = krog, krožek; lo spiantato = možak, ki nima ničesar; il palmo = ped; il sole = sonce (»al sole« pomeni dobesedno »na soncu«; v smislu našega jezika bi rekli: pod soncem, pod božnjim soncem); la grandinata = toča; distrutto = uničen (deležnik preteklega časa od nepravilnega glagola distruggere = uničiti); il raccolto = žetev; il podere = posestvo; conoscere = poznati; quel, quello = oni; disse = je rekel (dovršni pretekli čas nepravilnega glagola dire); caro = drag, ljub; la colpa = krivda; la precauzione = previdnost; aprire = odpreti; l'ombrello = dežnik (naša marea v narečju izvira od te italijske besede); cominciare = začeti; grandinare = padati toča; il campo = polje; danneggiato = poškodovan (deležnik preteklega časa od glagola danneggiare = poškodovati); sarébbero stati = bi bili (kondicionalni preteklega časa od pomožnega glagola essere; ponovite vajo o tem, ki je bila v našem listu že pred meseci).

ŽIVLJENJE IN JANJE

Groza. Ceprav so vaše sanje na prvi pogled res videti grozne, v resnici le dobro pomenijo. Nevarnosti, ki vam preti, se boste srečno izognili. Imeli boste srečo v ljubezni.

A. P. B. Mladi in neizkušeni ste, zato bodite oprezni. Pazite, da vas ne zapelje in izkoristi. V doglednem času boste verjetno pray v tem pogledu doživel razočaranje, kar vas ne sme užalostiti, ker razočaranja v ljubezni doživi vsak mlad človek. Vso skrb posvetite učenju in ostanite pošteni. Po vsem sodim, da ne misli resno. Če vas bo razočaral, mirno počakajte, bo že prišel tisti, ki vam je namenjen.

Babilon. Ne delajte si skrbi. Vaše sanje so vsakdanje in nepomembne. Morda pa sanjate tudi z odprtimi očmi? To vam utegne škodovati, zakaj življenje je zelo trdo.

Kanada je za severne jelene raj

Pred leti so imeli v Severni Ameriki posebne vrste preseljevanje. Ni bilo to preselejanje ljudi, temveč severnih jelenv. To selitev je sklenila izvesti neka družba, ki je bila nalač v ta namen ustanovljena na Aljaski. Zbrala je velikansko čredo severnih jelenv z namenom, da jih izseli iz Aljaske na velikanska, skoro čisto zapuščena področja Kanade.

Zdaj so tisti tropi severnih jelenv že nekaj let v Kanadi in se je izkazalo, da so dosti bolj zdravi, kakor tisti jeleni, ki jih imajo zaprte po hlevih na raznih posestvih. Med jeleni, ki žive zunaj v zlati svobodi, so kaj redki primeri bolezni. Po veliki večini so to zelo zdrave in krepke živali, medtem ko so udomačeni jeleni, zaprta po hlevih, zelo podvrženi boleznim, tudi jetiki.

20

Maurijeva:

Živa in mrtva

Roman

»Sedmega, osmega, devetega,« je mrmral, »tu ni ničesar. Pravite, dvanajstega ob drugi uri? Ah!«

Ostali so s pritajenim dihom sledili njegovemu listanju.

»Dvanajstega ob drugi uri je bila pri meni neka gospa Opravilova,« je dejal doktor Beker.

»Dana? Vsi svetniki božji!« je začel Faber, a Andrej mu je presekal besedo.

»Prijava se je pod drugim imenom. Gospod doktor, ali se še spominjate te bolnice?«

A zdravnik je še iskal v kartoteki. V nekaj trenutkih je že držal v roki iskani listek. Nagnil je preleplet svoj lastni rokopis in dejal:

»Da, da, gospa Opravilova, zdaj se je že spominjam.«

»Visoka, vitka, zelo lepa temnolaska?« je vprašal doktor July.

»Da,« je odvrnil Beker. Položil je list nazaj v kartoteko in rekel Andreju: »Ravnam proti našim predpisom. Nas zdravnike veže prizega kakor duhovnike v izpovednici. Ker pa je vaša gospa mrtva in je zadeva tako važna, lahko mirno povem, kar vem. Radi bi vedeli, čemu si je vaša pokojna žena vzela življenje? Mislim, da vám lahko to razjasnim. Gospa, ki se je izdajala za gospo Opravilovo, je bila zelo bolna. Umolknil je in si jih vse po vrsti ogledal.

»Prav dobro se je spominjam. Prvič je prisla k meni teden dni pred datumom, o katerem ste mi govorili. Povedala mi je, kakšne bolečine ima, in jaz sem jo pregledal po rentgenu. Spominjam se, kako je stala pred menoj v ordinaciji in rekla: 'Hočem vedeti resnico. Le nobenih sladkih besed in dolgega poležavanja v postelji! Ce je z menoj amen, mi to odkrito povejte.' Hotela je vedeti resnico, povedal sem ji jo. Ko sem ji rekel, kako je z njo, se je zelo dobro držala. Dejala je, da je že nekaj časa tudi sama predpostavljala kaj takega. Plačala je in šla. Nikdar več je nisem viden.« Zapri je kartoteko in knjigo. »Takrat je imela le še slabe bolečine, a rana je segala že globoko in v treh, štirih mesecih bi pomagal samo še morfij. Operacija je ne bi več rešila. Povedal sem ji to. Rak se je že preveč razširil in v takih primerih nam ne preostane nič drugega, kakor da bolniku lajšamo bolečine z morfijem in čakamo.«

Vsi so molčali. Šlišalo se je le tiktakanje velike stenske ure.

»Videti je bila pač kakor čisto zdrava ženska,« je nadaljeval zdravnik, »le shujšana je bila in bleda. Toda bolečine bi bile iz tedna v teden hujše in, kakor sem že rekel, v treh ali štirih mesecih bi bila morfinistka. Zdaj se spominjam, da je rentgen pokazal tudi, da pokojnica ni mogla imeti otrok, kar pa seveda ni v nikaki zvezi z rakom...«

Nihče se ni oglasil. Naposled se je doktor July zahvalil doktorju Bekerju za podatke in ga prosil za pismen popis Rebekine bolezni. Vsi so vstali in se poslovili.

Nekaj minut so molčali stali ob avtomobilu. Komisar je ponudil Andreju in Fabru cigarete.

Faber je bil bled in razburjen.

»Rak!« je začel z negotovim glasom. »Morda veste, ali je to nalezljiva bolezzen?«

Nihče mu ni odgovoril.

»Ali gremo?« je naposled vprašal komisar in odprl vrata avtomobila. Sedli so v voz. Faber je še zmerom stal ob svojem avtomobilu.

»Svetujem vam, da greste čim prej domov in v posteljo,« mu je zaklical komisar. »Ker vas najbrž ne bom spet tako kmalu viden, vas že zdaj opozarjam, da se izsiljevanje ne konča dobro.«

Faber je gledal Andreja in se smejal s svojim zoprnim smehom.

»Imeli ste srečo, Drejče. Najbrže mislite, da ste zdaj na konju, ali roka pravice vas bo že še dosegla in jaz tudi...«

Andrej je prižgal motor. »Ali mi hočete še kaj reči?« je dejal Fabru.

»Ne,« je odvrnil Faber. »Ne bom vas več zadrževal. Lahko greste.«

Odpeljali so se. Nekaj časa so molčali, potem je komisar dejal: »Nič ne more storiti proti vam. Ce bi hotel vložiti ovadbo, bi ga Bekerjevo pričevanje čisto uničilo.« Pogledal je na uro in dodal: »Pol sedem je že. Tu v bližini imam sestro, rad bi se povabil k njej na večerjo.

Zavili so v stransko ulico in pred hišo svoje sestre je komisar izstopil.

»Ne morem se vam dovolj zahvaliti za vse,

kar ste danes napravili za mene,« je dejal Andrej.

»Dragi priatelj, kar sem napravil, sem napravil z največjim veseljem,« je odvrnil komisar. »Ce bi bil na vašem mestu, bi za nekaj časa odšel iz Dubravice,« je dodal. »Privoščite si malo počitnic. Pojdite v tujino.«

Ko sta Andrej in Irena ostala sama, sta oba začutila neizrecno olajšanje. Andrej je molče položil roko na Irenino koleno. Molče sta vozila dalje med hišami, mimo vozil in mimo ljudi.

Pred njima je ležala pot do Dubravice. Najusodenjsja ura njunega življenja je bila zdaj za njima.

In karkoli jima je še življenje moglo privrati težkega — vedela sta, da jima ne more vzeti najdragocenejšega, ljubezni, ki vse pozablja in vse odpušča.

K O N E C

V tisočletni noči ožive slike

Ljudska pripovedka

Lepa in skrivnostna je kresna noč, ko marsikdo sponza skrivnosti prirode, če po naključju nosi v žepu praprotno seme. Tisočletna noč pa je še vse kaj drugega!

Vsački tisoč let oživi v skrivnostni noči vse tisto, kar ni še nikoli živel. Tedaj se premaknejo stare stavbe, plesnive slike na njih, razpadajoče razvaline, trhli kozolci, pozabljena znamenja na križpotih in še druge reči.

Ko ožive slike, ožive tudi ljudje na njih in se pogovarjajo.

Na steni stare hribovske cerkvic je bil naslikan sveti Izidor. Klečal je med svojimi ovčičami in strmel v nebesa. Poleg njega na tleh sta čepele dva ptička kljuvajoča klasje, ki se je v vetrju sklanjalo k njima, a daleč na poljski poti je bila mlada lepa ženjica, vsa obsijana od sončnih žarkov.

Tisto tisočletno noč je svetnik oživel. Vzdignil se je in se smehlja ozri po dolini, ki je ležala pod njim v mesečini vsa lepa in čarobna kakor v pravljici.

Tedaj sta oživel tudi ptička. Menda sta bila dva vrabca, saj teh potepov nikjer ne manjka. Oba hkrat sta se vrgla med žito, ki je na sliki živo zavalovalo.

Oživel je tudi drobna ženjica in se nasmehnila z zdravim smehom. Njene žive oči so zasijale in lica zardela.

Na drugi steni je stal sveti Krištof. Globoko v sliki vodi je stal pogreznjen skoro do pasu. Bil je velik in silen, kitastih rok in nog, držeč na svojih ramah božje dese.

Oživel je voda, svetnik se je premaknil, se vzrvnal, položil dete na tla na breg, kjer so rastele rdeče cvetke in stopil okoli ogla k svetu Izidorju. Pri tem je menda pozabil mladega brodnika, ki se je videl v daljavi na vodi plavajoč v nizkem čolnu kodrolas in ves razigran.

Ze je Krištof pozdravil Izidorja:

»Dober večer, sošč! Lepa noč je nočoj!«

»Tudi ti bodti pozdravljen v tej skrivnostni noči! Poglej dolino! Ali ni lepa? Kar napotil bi se malo vanjo. Toda prekratek čas nam je dan. No, hitro poteče drugih tisoč let. Kakšna bo pač tedaj ta dolina?«

Svetnika sta tedaj začula vrišč. Ozrla sta se in se nasmehnili. Potepina vrabca pač nista mogla mirovati. Skočila sta si v glavi in se začela prepati, da jima je perje kar frčalo okoli.

Tedaj je sveti Krištof stopil k svoji steni, zanj prigreže vode in polili vrabca, da sta mokra kar tresoča se občepela mirno na tleh.

Se nekdo je opazoval vrabca in se jima smejal.

Za Krištofom je prispel Izza stene brodar, ki je oživel na njegovi sliki. Kodraste lase si je popravil na stran in se veselo oziral okoli sebe. Čolnič je pustil na Krištofov steni in zdaj je lahkon stopil po travi in se smehljal. Ko pa je zagledal lepo ženjico, ki se je bližala na Izidorjevi sliki, se je popraskal za ušesi in zadovoljno pokimal. Pričuščal se je in jo nagovoril:

»Tudi ti si tukaj? Hvala Bogu, zdaj mi ne bo dolgočasno! Ta noč bo vredna življenja!«

Krasotica je zardela in se mu sramežljivo nasmehnila, ni mu pa odgovorila.

»Veš, daleč čez morje sem dospel in vesel sem, da sem te nocoj viden. Se nikoli nisem ljubil in srce mi kar kipl.«

Mladinka ga je pogledala z veselimi očmi:

»Tudi jaz še nisem nikoli ljubila! Nocoj sem prvič oživila in srečna sem. Z menoj pa so oživila čustva, ki jih je nosil v svojem blagem srcu

slikar, ki me je naslikal. Zdaj vem, da je ljubil, globoko in resnično ljubil!«

»Da, ljubil je, tudi jaz to čutim,« je pritrdir brodar in jo objel.

»Pojdva skupaj čez zelene poljane in pisane loke, pojdiva daleč pod nebeškim svodom. Mesec naj nama sije in naj nama kaže pot!«

»Prepozno se bova vrnila!« se je prestrašila mladenka, in vendar je šla po bell stezi s hribom.

In čolnar ji je govoril o ljubezni in ji prisegal svojo zvestobo. In kimalli so jima grmi in drevesa in kozolci ter pritrjevali, da je to res mladenič, ki je edini, ki ostane zvest svoji dragi, saj bo spet ostal naslikan na steni.

Tedaj sta pa plašna spoznala, da se bliža že jutro, kajti prvi pas zarje je motno zasijal na nebu in v bližnji vasi se je oglasil star petelin.

Svetnika sta si segla v roko in se poslovila. Izidor je prijet svoja vrabcu in ju postavil v kot stene poleg sebe, a prezrl je, da ima eden ranjen in zlomljeno perot.

V največji lhti sta pridrvela na hrib brodar in ženjica in hotela vsak na svojo sliko. Toda ljubezen je bila močnejša kakor dolžnost. Se in še sta si prisegala zvestobo in se potem vsa zmedena zaletela vsaka na svojo steno. Ne, zmotila sta se. Izidorjeva ženjica je skočila na steno k svetu Krištofu in bi bila kmalu utonila, če bi je ne bil pograbljen svetnik za lase in jo posadil v čoln, medtem ko je ostal brodar na cesti sredi žitnega polja in začuden iskal svoje morje.

Ko sta spoznala pomoto, je bilo že prepozno.

Sinila je zarja in njene rdeče rože so zastjale na vse strani. Ognjena bleščava je poljubila skromno cerkvico svetega Izidora, ki je stala na griču mirna in zapuščena kakor zmerom.

Ko pa so prišli v nedeljo ljudje k maši, je star Tadej, ki je vsakikrat ogledoval slike na cerkevni steni, ves začuden zazidal. Kako bi tudi ne! Svetnika sta stala sicer kakor vedno, le Krištofov obraz je bil nekaj razburjen. Toda vrabčka, ki sta čepele pred zitnjim snopom, sta bila čisto spremenjena; bila sta oba okljuvana in krvava in enemu je bila strta perot.

Se bolj se ja pa začudil, ko je opazil na polju namesto ženjice v daljavi na cesti krepkega brodarja, ki je stopal proti svetu Izidorju ves živahan in smehljajoč se oči, a na Krištofov sliki je zagledal v čolnu zalo žanjico, ki je razmrščen las plašno strmela v velikana, ki je stal sredi vode in jezno gledal.

Starec je odhitel k župniku in mu vse to povedal, a gospod je bil prepričan, da se starčka blede. Ko pa je sam opazil spremembu, je skognil z rameni.

In tako je še danes na hribovski cerkvi svetega Izidora in bo ostalo še dolgih tisoč let, če ne bo cerkev prej porušil z obzira. U. T.

PRI ŽENITNEM POSREDOVALCU

Debelin: »Torej, gospod Otožnik, ta ženska bi bila za vas izredno pripravna. Dve sto tisočakov dote ne dobite kar tako.«

Otožnik: »Ali imate morda njeni slike?«

Debelin jo privleče iz žepa.

Otožnik opazuje ves razočaran ne preveč očarljiv obraz in reče naposled: »Veste, dota bi že bila, toda to obraz...«

Debelin: »Bodite pametni! Kaj hočete z obratom! Podnevi ste tako v trgovini in ne boste videli svoje žene, zvečer pri večerji lahko gledate v kak časopis, ponoči v temi pa tako ničesar ne vidite...«

NEKAJ ZA MLADINO

Kraljično je rešil

Ljudska pravljica

Pred davnim časom sta živelje kralj in kraljevica in imela tri zale kraljeviča. Starejša dva so imeli za pametna, najmlajšega pa za nekoliko neumnega.

Kralj je posedoval blizu dvorca polje, ki je rodilo pšenico z zlatim klasjem. Na to pšenico je kralj pazil, toda ko bi jo moral požeti, ni bilo ne duha ne sluga več o njej. Tako se je zgodilo vsako leto, odkar je kralj vladal v tej deželi.

Nekoč se je kralj spomnil, da bi mu odslej naprej lahko snovni pazil na zlato žito. Prvo leto je bil določen najstarejši kraljevič za paznika. Ta se je zvečer, oborožen od nog do glave, postavljal pod lipo, ki je stala sredi njive. Tako je čakal ves zatopljen v misli. Bila je zelo temna noč. Tedaj je zagledal veliko rdečo počast, ki je letela po zraku čedalje bliže proti njemu. Bil je zmaj.

Ko je bil zmaj že čisto blizu, se je kraljevič lotil nepremagljiv spanec. Zaspal je in se zbudil šele proti jutru, ko mu je toplo sonce zasijalo v obraz. Ali kako se je prestrašil, ko je videl, da zlatega žita ni več. Ves potrit in žalosten se je vrnil v grad in povedal, kaj se mu je zgodilo.

Tako je prešlo leto dni in za paznika je prišel na vrsto srednji brat. Ta je ob prihodu zmaja prav tako zaspal kakor starejši brat. Zato je tudi takrat zmaj odnesel zlato žito.

Tretje leto naj bi pazil na zlato klasje najmlajši kraljevič. Toda ker so ga vsi imeli za neumnega, niso mnogo pričakovali od njega. Ta je enako kakor starejša dva brata ves do zob oborožen prijezdil na njivo. Tako je čakal do počnosti. Tedaj se je na nebu v veliki razdalji od njega prikazal rdeči zmaj in se čedalje bliže pomikal proti njemu. Ko je bil zmaj že čisto blizu njive, se je tudi najmlajšega lotil močan spanec, da bi bil skoro zaspal, a se je vendar junaško otepel zaspansosti. Hitro je zgrabil puško in ustreli v zmaja.

Komaj je počilo, se je zmaj že obrnil in zbežal od koder je prišel. Kraljevič je zajahal konja in dirjal z vso naglico za zmajem.

Noč je že minevala, a kraljevič je še zmerom hitel na zmudnjem konju za počastjo. Toda zdajči mu je zmaj izginil Izpred oči. Kraljevič je jezdil na slepo naprej in prišel v gozd. Sredi gozda je stala uborna kočica, katere streha je bila pokrita s slamo, vso porasla z gostim mahom.

Pred kočico pa sta se prepirala dva dečka, držeča vsak po en škorenj. Zaradi prepira ni sta opazila kraljeviča, ki se jima je počasi bližal.

Ko sta ga ugledala, sta se ustrašila, a sta se pomirila, ko ju je vprašal, zakaj se prepirata. Povedala sta mu, da jima je oče na smrtni postelji rekel: »Zapustim vama samo to ubožno kočico in pa tele škornje. Kdor imed vaju bo bolj junaški, tisti naj dobi škornje, zákaj škornji imajo tako lastnost, da tisti, ki jih ima obute, stopi z enim samim korakom celo miljo daleč.«

Kraljevič ju je pazno poslušal, nato pa ji na je rekel: »Dajta mi škornje in potem stopita za sto korakov nazaj. Kdor izmed vaju na moj oživ prvi priteče k meni, tisti dobi škornje.«

Dečka sta bila s tem predlogom zadovoljna. Oddaljila sta se od kraljeviča, ali komaj sta mu počazala hrket, si je kraljevič hitro obul škornje in jo ubral brez konja v smer, v katero je letel zmaj.

Cez malo časa je pritekel kraljevič v drug gozd, v katerem je stala še ubožnejša kočica.

Kraljevič je bil že zelo truden, zato je vstopil. V hišici je sedeila za mizo stara ženica in kraljeviča zelo ljubeznično sprejela. Postregla mu je z jedili in pičajo. Med pogovorom je hitro mineval dan. Proti večeru je prosil kraljevič ženico za prenočišče. Stara žena mu je takoj ustregla, kraljevič je neskrbno legel in kmalu trdno zaspal.

Ponoči pa se je tiho priplazila k njemu stvara, da bi ga zaklala, toda on se je še v pravem času zbudil. Starka se je tega tako ustrašila, da mu je takoj padla pred kolena in ga prosila za usmiljenje, češ: »Vse, kar hočeš, ti dam, samo te bodalce, s katerimi sem te mislila umoriti, mi pusti.«

Ali kraljevič je zahteval samo bodalice, ničesar drugega. Zagrozil ji je s smrtnjo, če mu bodalca ne izrodi.

Starka se je grožnje zbalila in mu podarila bodalce, češ: »To bodalce ima čudovito moč. Ce se z njim nekoga le malo dotakneš, ga že umoriš.«

Zgodaj zjutraj se je odpravil kraljevič na pot. Tekel je v čudovitih škornjih ves dan. Nastopila je spet noč. Ves truden in lačen je zapasil v daljavi luč in kmalu dospel do ognja. Ko je bil že čisto blizu, je zagledal kraj ognja moža, ki mu je segala lepa bela brada do pasu.

Kraljevič je pozdravil starčka, on pa se mu je prijazno zasmehal in mu vezel, naj sede. »Gotovo si že truden in lačen,« mu je rekel starček ter mu ponudil kruha in sira, nato pa še vrč sladkega mleka.

Mladenič se je hitro nasilit, potem pa vprašal starčka, ki je bil pastir, ali »aj ve o rdečem leteti.«

Starček mu je priznal, da je videl zmaja mimo leteti. Sicer pa da ničesar ne ve o njem.

»Morda pa vedo o njem kaj več moje živali,« je rekel naposled starček »er zažvižgal na piščal. Kmalu je stala pred njima vel' a čreda. Starček

je povprašal vsako posamezno žival, ali pozna rdešega zmaja, toda vsaka mu je odkimala.

Starček, videvši, da njegove živali ne vedo ničesar o počasti, se je obrnil proti mladeniču, češ: »Morda ve moj brat kaj več o zmaju. Moj brat biva sedem gora in sedem voda od tod.«

Tako jima je med pogovorom zelo urno minil čas. Ko se je znočilo, je starček opomnil kraljeviča na počitek. Legla sta in oba trdno zaspala.

Zgodaj zjutraj se je poslovil kraljevič od pastirja in jo urnih korakov mahnil na pot. Deseti dan po odhodu je zapazil pred seboj v dolinici ubožno kočico, v kateri je prebival starčkov brat.

Ta ga je prijazno sprejel, češ da že celih 100 let ni videl žive duše razen svojih živali, namreč ptic.

Ko mu je kraljevič povedal, česa želi, je zazvagal tudi ta na piščal in kakor bi trenil, so se vsule od vseh strani trope pticev. Starček je vsakega po vrsti vprašal, toda nobena ptica mu ni mogla ničesar povedati o rdečem zmaju.

Pastir je še enkrat zažvižgal in prikazal se je velikanski orel, ves zmučen. Starček je tudi njega vprašal o zmaju in orel mu je veselo odgovoril: »Prav zdaj sem prišel iz dežele, kjer razsaja zmaj in kjer kraljevna joka za junakom, ki bi jo rešil, kajti čez deset dni bo poroka z nekim kraljevičem, katerega ona ne ljubi, ker ve, da je njen ženin le v kraljeviča spremenjen zmaj. Čarovnica, ki je vse to naredila, pa se smeje ubogi kraljevni.«

Kraljevič se je zahvalil starčku in orlu, potem pa je starčka še prosil, če bi ne mogel orel leteti z njim in mu kazati pot.

Starček mu je dovolil in orla vprašal, ali ne bi mogel kraljeviča vzeti na svoj hrket in leteti v začaranji grad, da bi čim prej dospel tja. Orel je prikmal.

Še tistega dne sta se odpravila orel in kraljevič na pot in po dolgih dneh prispela napol mrtva v grad, kjer sta takoj obiskala kraljevno in povedala, da sta jo prišla reševat.

Drugega dne je bila pojedina. Za mizo so sedeli čarovnica, ženin-zmaj in drugi imenitni gostje. Tedaj pa so se odprla vrata in kraljevič je vstopil. Ženin zmaj mu je stopil nasproti, ker je mislil, da je to eden izmed povabljenih gostov, ga veselo pozdravil in mu pokazal prostor pri mizi. Kraljevič, ki je držal v roki čarovnico, se ga je samo malo dotaknil in ženin-zmaj se je mrtev zgrudil na tla. Isto je kraljevič storil s čarovnicico. V trenutku, ko je čarovnica padla mrtva na tla, se je orel spremenil v zaleda mladeniča.

V gradu je zavladalo veliko veselje. Kraljevna je srečna objela kraljeviča rešitelja. Kmalu je sledila poroka.

Po svatbi sta se kraljevič in kraljevna vrnila v kraljestvo, kjer je vladal kraljevičev oče. Stari kralj se je zelo razveselil sina in njegove lepe žene. Samo starejša brata sta bila nejevoljna

(Nadaljevanje na 5. strani sredji prve kolone)

Po Steubnu:

RDEČI VIHAR

Povest iz prve Indijanske vojne za Ohajo

»Moj sinko ga je bil tako vesel!«

Mirko in žena sta storila vse, kar sta le mogle, da bi otroka rešila. Sinko je zbolel povsem nepričakovano, prav nič nista poznala vzroka, ko ga je nenadno napadla huda mrzlica. Zdravila pa sta ga narobe. Kaj je bilo takrat pred stopetdesetimi leti znano o mrzlih obkladkih, o vročem čaju in o toplem mleku! Nobene pijače nista dala otroku, ker je pač tako velevala takratna zdravnika znanost, zato je bila mrzlica čedalje hujša. Izprva je sinček ječal in stokal, zdaj niti tega ni storil več. Ležal je izčrpan, ne da bi se bil ganil, v očeh ni bilo več bleska in obupani starši so videli, kako gineva njegova telesna moč, ne da bi bili mogli otroku količkaj pomagati. Treba je bilo potpreti in upati.

Rdeči volar

Prva bližnja naselbina je bila poldrugo uro oddaljena. Tam in še miljo daleč naokrog ni bilo nobenega zdravnika. Razen tega so bili takratni zdravniki v teh krajih navadni padarji. Samo en mož bi bil lahko pomagal — toda tega prav zdaj ni bilo mogoče najti, ko je bil najbolj potreben.

Brezciljno pričakovanje je krepkemu kmetovalcu Mirku vzel pogum in ga je izčrpano. Ta ko je sedel tukaj s komolci, optrimi ob kolena, in je brezizražnih oči strmel predse.

Tiras, vrli hišni varuh, je z glavo, naslonjeno na sprednje šape, mirno ležal pred vrati in je zdaj pa zdaj zavilil. Zdaj je prisluhnil, dvig-

nil mokri nos in zavohal po vetru. Sunkovito je zalajal, skočil pokoncu in pohitel okrog hiše.

Kmalu nato so v pesku zašumele tihe, komaj neslišne stopinje. Senca je padla na zemljo, pokrila tudi mračnega Mirka, sedečega na klopi.

Krasno rasel, visok Indijanec je stal tu napoljen ob svojo puško in je resno motril Mirka. Glava mu je bila ostržena, samo na temenu je bil šop kodrov prepletjen s tankim, rdečem po-barvanim usnjem trakom. Gornji del života je bil čisto gol, v ostalem je Indijanec nosil na sebi pas, usnjene hlače, na nogah pa mokasine.

Za pasom sta mu tičala dva noža, na traku pa mošnjiček s kroglastimi in rogi s smodnikom.

Bistrega, resnega obrazu ni kvarila nobena slikarija. Vzbočeno čelo je pričalo o razumnosti, krepki, drzno usločeni nos o strastni naravi,

a čvrsto vnaprej zbočena brada o močni volji. Indijanec je zdaj s svojimi temnimi očmi mirno pogledoval okrog sebe. Pogledal je pesa, ki je bil prišel z njim izza hiše in obstal tu ob njem, kakor da ga hoče povesti naravnost v hišo. Nato je pogledal skozi vrata, pozorno prisluhnil in se naenkrat nalahno ozrl: začul je tiko ječanje

Ženski vestnik

Kako varuješ zimsko obleko pred molji

Zdaj odlagamo zimsko obleko in jo skrbno shranjujemo, da ne postane plen moljev. Molji ljubijo temna mesta, zato se najrajsi zavlečajo v šive, robe in žepne. Preden spravimo obleko, jo moramo na teh mestih kar najskrbnejše pregledati in očistiti. Prav tako moramo obleko temeljito očistiti vseh mastnih madežev, zakaj molje msilno prijajo takšne maščobne pojedine.

Odložene volnene rokavice, nogavice, gamaže in rute je najboljše oprati, dobro posušiti in kos za kosom zaviti v svež časopisni papir, ki ga molji sovražijo. Tudi puloverje in podobne reči očistimo, zavijemo v papir in potem vse skupaj denemo med pole papirja v škatlo ali skrinjo, vmesne lege pa posujemo s kakšnim sredstvom proti moljem, na primer z naftalinom.

Drugače pa moraš ravnati z oblekami, ki jih hraniš v omari. Od časa do časa jih moraš znesti na svetlo, jih prekratči in stepsti ter jim pregledati vse gube. Tudi omaro moraš večkrat prekratči in obrisati znotraj s cunjo, namočeno v vodo, v kateri si razredčila terpentin ali so-

Za kuhinjo

Marmeladne plošče. Zmešaj četr kilograma enotne moke s četrto kilograma rožične moke in stresi v nekoliko oslajeno razredčeno mleko. Nato temeljito premešaj, da dobisi tako gosto testo kakor za pečenjak. Dodaj pecilni prašek. Ako hočeš jed izboljšati, prideni še en rumenjak in sneg enega beljaka. V pekači razbeli mast, vlij vanjo zmes in speci v pečici. Pečeno pomaži z marmelado in zreži na poljubne rezine.

Kaša s posušenim grozdijem. V posodo, v kateri nameravaš kuhati kašo, deni nekaj vode in vrzi v njo pest posušenega grozdija. Ko je nekaj časa vrelo in se je grozdije napelo, dodaj temeljito oprano kašo in skuhaj. Ko je kuhan,

zavoljo tolke sreče najmlajšega brata, toda sta se kmalu potolažila v zavesti; da jima rojenice niso bile napovedale sreco.

Kmalu, nato je stari kralj izročil kraljestvo najmlajšemu sinu, ki je kot dober vladar postal zelo priljubljen med narodom. Ker je bil zmaj ubit, ni zdaj nihče več kraljevlj mlademu kralju pšenice z zlatimi klasi, ki so prinašali kraljevskega dvora veliko bogastvo.

otroka iz hiše. Globok je bil Indijančev glas, ko je v dobrini angleščini vprašal Mirka:

»Kaj se je zgodilo, brat moj, da si ves spremenjen v lice?«

V hiši je tedajci glasno kriknila Mirkova žena. Mirko sam se je zdrznil in planil s svojega sedeža pokonci.

»Logan!« sta mož in žena vzliknila istočasno. Mirko pa je z rokami prijet Indijanca za obe rami in še enkrat skoro zavpil: »Logan!« Tako ga je bila prevzela bolečina, ki jo je zdaj naenkrat premagal Indijančev prihod. Tisti trenutek je Mirko že tudi prijet Indijanca za roko in ga kar vlekel s seboj v hišico k svojemu malemu bolniku.

Indijanski glavar Logan se je napravil domačega. Sklonil se je nad otrokom in mu položil desnico na čelo. Zgrozil se je. Oče in mati sta to opazila, čeprav je bila soba zamračena. Skoro jokajoče je govoril Mirko:

»Dva dneva je že bolan, strašno ga muči mrzlica. Izprva je ječal in vplil, zdaj samo še po malem zastoče.« Hotel je še nekaj dostaviti, toda si je premislil.

Logan je še vedno držal desnico na otrokovem čelu in je nekaj premisljal. Nenadno se je domislil in se odločil. Pogledal je po hiši na okrog, vzel prvo posodico, jo ponudil gospodinju in rekel: »Vodo zavri!«

Z Indijancem je prispeval tudi mlad spremjevalec Temu svojemu rojaku, ki je neopažen prisel za njim v hišo, je zdaj rekel Logan nekaj indijanskih besed, ga povedel k vratom in mu pokazal nekam proti gozdu. Se malo mu je raztolmačil, nato pa je spremjevalec pohitej izpolnit glavarjevo povelje.

Logan mu je sledil iz hiše. Mirko za njim. Pred hišo je Indijanec vzel sekiro, razsekal nekaj polen, pogledal in z velikim sredim peska pred klopo pri vsej sončni vročini pripravljati gr-

zabeli z mastjo ali z maslom. Po okusu lahko tudi malo oslađiš. Posušeno grozdje se dobri v trgovinah brez kart.

Kolerabna juha z rižem. Kolerabo olupi, razreži in jo skuhaj do mehkega. Naredi prežganje in vanj skozi sito pretlači skuhano kolerabo z vodo vred v kateri si jo skuhala. V juho zakuhaj malo riža.

Polenovka v omaki. Skuhano, očiščeno polenovko, iz katere pobereš kosti, deni na razbeljeno zabelo, v kateri si prej zarumenila precejšnjo količino čebule in petršilja ter na zarumenjenje stresla žlico enotne moke, da je tudi ta nekoliko zarumenela. Ko primešaš polenovko, pridaš čisto malo zdrobiljenega česna, malo popra, žlico paradižnikove mezge in, če imas, žlico kisle smetane. Zatem zalij s krompirjevko ali pa z zelenjavno juho. Zraven polenovke daj cel krompir, ki si ga skuhala in nato olupila. Pa tudi krompir v drugačni obliki je primeren k polenovki.

Krompirjevi žganci. En kilogram krompirja olupi, zreži na koščke in pristavi v slani vodi. Kdo je na pol kuhan, prideni v lonec pol kilograma moke, kuhanj še 20 minut, nato vodo odlij in zmešaj kakor žgance. Dobro premešane malo zabeli in zmešaj z vilicami, da se zdrobijo.

Regratova špinača. Regrat v solati je znana zdrava jed. Malo starejši regrat, ki za solato že ni več primeren, pa lahko porabiš za špinačo. Skuhaj lepo očiščen regrat, odcedi in prav drobno sesekljaj. Nato ga primešaš prežganju, ki vsebuje poleg čebule tudi nekaj česna in petršilja. Zalij ga z vodo, v kateri se je kuhal.

Koristni nasveti

Da ti roke ne bodo dišale po čebuli. Z vlažno soljo si obdrgnji roke, nato pa umij. Tako ti roke izgube duh po čebuli. Obenem pa izgine tudi temna barva rok.

Ciščenje oken in ogledal. Nadrgni okna in ogledala, preden jih začneš umivati, s prezanjo čebulo, nato pa izperi z vodo. Vsi madeži na šipah in ogledalih bodo izginili.

Ciščenje glavnikov in ščetk. Kadar so glavniki in ščetke onesnaženi, jih malo namoči v vodi, kateri dodaš nekaj salmiaka. Nato izperes s čisto vodo.

Nezgorljiv si napraviš papir. Če ga deneš v raztopino galuna in nato posuši.

Dobro gnojilo za sobne cvetnice je voda, v kateri si oprala meso.

Ciščenje okvirja pri štedilniku. Okvir pri štedilniku se najlepše očisti z zelo finim smirkom, ki si ga rabila že za druge reči. Raskavega smirka nikdar ne rabi, ker dela črte v kovino.

Sveže meso ohraniš za dalje časa, če ga dobro nadrgneš s kisom. S tem postane meso tudi nežnejše.

Da dragocenega porcelana ne pokvariš, ga ne smes umivati z vodo, v kateri si raztopila sodo.

mado za ogenj. Vse to je delal neverjetno nagle in Mirko mu je pomagal, ne da bi bil vedel, kaj bo iz tega. »Kamenje,« je vzkliknil Logan. In ko je bila grmada naložena, je pokazal z desnico na velike poljske kamne, ki jih je Mirko takoj prinesel in jih na Indijančovo povelje položil na pripravljeno grmado. Indijanec pa je bil medtem prinesel ogenj iz ognjišča in les je bil naenkrat v plamenih. Medtem se je že tudi vrnili mladi Indijanec iz gozda s šopom svežih rastlin. Kaj hitro jih je našel po Loganovih navodilih. Logan je natančno pregledal sleherni list, nato pa je vrgel šop v krop na ognjišču.

Zdaj so vsi trije možje začeli graditi ogrodje iz tankih stebelc in kolov, vse to v bližini grmada. Na ogrodje so položili nekaj bivaljih kož, kakršne je Mirko v velikem številu kupoval od Indijancev. Kjerkoli je bila odprtina ali luknja, so jo takoj zapolnili ali pokrili, da ni mogel v šotor noben pihljaj ali prepih.

Ceprav Mirko še ni prav vedel, kaj Loran namerava, je vendar imel polno zaupanje vanj in je z veselimi očmi opazoval preizkušenega, samozavestnega indijanskega glavarja, ki je zdaj stopil v hišo, da poizkusiti zdravilni rastlinski čaj. Logan je čaj malo ohladil v dveh posodah, potem pa je vele materi, naj nekoliko privzdigne sinčka v postelji. Polnezavestnemu otroku je Logan z brezmejno potrepljivostjo in previdnostjo počasi vlijal čaj v usta.

Prestrašena sta ga hotela sprva Mirko in njegova žena odvrniti od tega, saj sta vendar bila po tedanjih nazorih prepričana, da tima bo otroka spravil v smrt. Kdo pa je še kdaj slišal, da je treba mrzličnemu bolniku dati pičaje. Toda Logan je pregledal otrokovo mater in je dejal resno in prepričevalno:

»Sestra, zaupaj!«

Bilo je toliko prepričevalnosti v njegovem glasu in še več v njegovem pogledu, da je mati

Najboljše storis, če tako posodo umivaš z gobo v mlačni vodi.

Mastne madeže spraviš iz marmorja, če jih poliješ s kisom in pustiš kis nekaj časa na njih. Nato umij madeže s toplo vodo.

Krave dajejo več mleka, če poslušajo godbo

Švedski raziskovalci so dolgo preučevali krave, da bi dognali skrivnost, zakaj imajo nekatere krave več mleka od drugih. Te naloge so se lotili na kaj čuden način. Ugotovili so, da so krave udarjene na glasbo. Obenem so dognali čudno dejstvo, da je njihov pagnjenje do glasbe v neposredni zvezi z njihovim mlekom. Da bi utemeljili to zvezo, so nedavno ustanovili na Švedskem poseben znanstveni zavod.

V tesnem sodelovanju z neko tvornico radijskih aparativov so namestili v nekaterih kravjih hlevih radijske aparate. Najprej so storili to za poskušnjo v enem hlevu, kjer je bilo 15 krav. Dalje časa so sleherni dan natanko izmerili količino namolženega mleka v tem hlevu. Potem so pa pred molžo vsak dan navijali štiri ali pet ur radio, da so imele krave svoj koncert. Program je bil pa natanko določen. Krave so poslušale lahko in plesno glasbo. Na zunaj se ni poznalo, da bi bile navdušene zato, toda v resnici je prinesel poskus presestljiv uspeh.

Pod vplivom glasbe se je povečala količina namolženega mleka pri vsaki kravi dnevno za 250 gramov. Seveda ni mogoče odgovoriti na vprašanje, ali izpodbuja glasba krave tako, da dado več mleka ali pa da hočejo s tem izraziti svojo hvaležnost za koncerte.

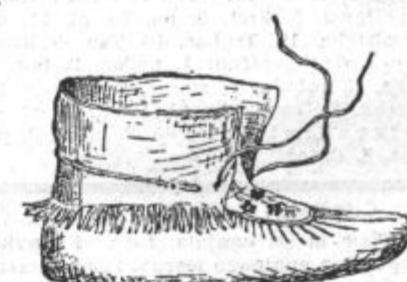
Enake poskuse so napravili tudi v drugih hlevih in povsod se je pokazal blagodejni vpliv glasbe na krave. Razumljivo je, da so se Švedi takoj lotili gospodarske strani tega zanimivega odkritja. Razmišljajo že, ali bi ne kazalo namestiti radijske aparate v vseh kravjih hlevih. Nekdo je že izračunal, da bi tako namolzili na Švedskem letno okrog 250.000 litrov mleka več kakor ga namolzejo zdaj.

V zvezi s tem je seveda zanimivo vprašanje, kakšno glasbo imajo krave najraje. Neki Švedski novinar se je zanimal tudi za to vprašanje in prišel do zaključka, da so krave najbolj navdušene za lahko glasbo. Pregovor, da molze krava pri gobcu, bo treba na podlagi teh ugotovitev razširiti toliko, da molze krave tudi pri ušeših.

Logan je zavil otroka v odeje, ga vzel na roke in ga naglo ponesel v šotor, katerega je takoj nato zagrnil za seboj.

V šotoru je Indijanec položil malega bolnika na pripravljeno ležišče, na količje.

Tekumze tako se je imenoval njegov mladi spremjevalec, je bil medtem izgrebel kakšno ped globok jarek, ki je držal od goreče grmade vse tja pod ležišče v šotoru. Zdaj je valil s pomočjo dveh palic nekaj razbeljenih kamnov, iz ognja v jarek in ju je spravil po njem v notranjost šotorja. Logan je na oba vti vode in dvignila se je močna para, ki je kmalu napolnila mali šotor, iz katerega ni mogla dosti uhačati.

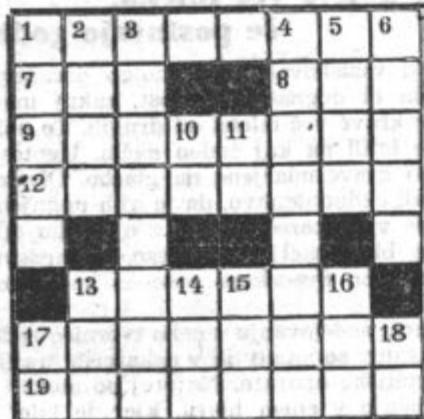
Mokasin, indijanski čevlj

Spet so se hoteli starši vmešati, toda rajš so se obrzali. Samozavestni nastop krepkega Indijanca, brezpogojna ubogljivost spremjevalca Tekumzeja, ki je očitno molče vse odobril, sta očeta in mater navdaha z novim upnjem.

(Dalje)

Z A U G A N K A R J E ?

Križanka

Vodoravno: 1. Majhna država v Srednji Ameriki. 7. Turški gospod (gospodar). 8. Slavnostna pesem. 9. Neke vrste zemlja (tri črke) + veliko mesto v Iraku. 12. Osebni zaimek (dve črki) + beseda kaj v nekem hrvatskem narečju (dve črki) + časovni prislov. 13. Veliko mesto v Kavkaziji. 17. Vreča z drugo besedo, ki se rabi v načrnu (šest črk) + ploskovna mera. 19. Zensko krstno ime v domaći rabi (tri črke) + jeseni in pomladi uničuje rast.

Navpično: 1. Velik ameriški otok nasproti Venezuela. 2. Vsaka hiša ima štiri (množina). 3. Kdor ima slabe oči, jih nosi. 4. Zensko krstno ime, ki se pri nas rabi navadno v krajski oblik. 5. Barva pri kartah, ki obvladuje vse druge barve. 6. Velika, posebno opremljena soba. 10. Vzkljik, če komu kaj daš. 11. Osebni zaimek. 13. Krajevni prislov. 14. Mohamedansko pokrivalo. 15. Trije enaki soglasniki. 16. V spanju se ti pojavi. 17. Časovni prislov. 18. Ploskovna mera (narobe).

Skrit pregovor

k . . p a = znan zelijarski kraj
s . . l a = velik kamen
p . . t a = pravoslaven duhovnik
s . . d a = imaš jo, če se kaj razbijes
š . . a r = gozdar z drugo besedo
l . . r = delavec v kovinski stroki

Ce postaviš namesto pik prave črke, dobis iz njih znan pregovor.

Stopnice

1. i o . . .
2. . i o . .
3. . i o . .
4. . . . i o .
5. . . . i o

1. Vrtno orodje. 2. Z njim pokrivaš glavo. 3. Obuvalo čez čevlje. 4. Vzroku po pomenu sorodna beseda. 5. Dobiš ga, če te' kličejo na kak urač ali kakšno prireditve.

Čarobni kvadrat

1.	a	a	a	i
2.	t	i	i	o
3.	o	p	s	s
4.	s	s	t	t
5.	1	2	3	4

Vodoravno in navpično: 1. Zgradba, kjer se uči mladina. 2. Pisane (tudi govor), ki v podrobnostih prikazuje kakšno reč. 3. Kosu papirja tako rečeš; pa tudi tistem, kar zrasne na drevo (edenina). 4. Zensko krstno ime, pri nas malo v navadi.

Rešitev ugank iz st. 17. Križanka: vodoravno: 1. poljanci, 5. krst, 8. as, 10. el, 11. ok (ko), 12. rezbarka, 15. Trubar, 16. Tea + livar, 18. Ivka + čast; navpično: 1. padar, 2. lak, 3. nit, 4. Itaka, 6. rebula, 7. slabici, 9. setev, 11. okras, 13. zrak, 14. rava (avar), 16. ti, 17. rt. — Čarobni kvadrat: 1. čopič, 2. oljka, 3. pilot, 4. ikone, 5. Čatež.

LESENA NOGA

Veselin: »Tale bi mi ugajala, toda vi pravite, da ima gospodična eno nogo leseno. Zene z leseno nogo ne bi mogel ljubiti.«

Posredovalec: »Premislite, gospod! Vzemimo, da se vi poročite z ženo, ki ima obe nogi zdravi. Pa storiljubi Bog tako, da vašo ženo lepega dne povozi voz, žena pride v bolnišnico, nogo ji odrežejo, dolga bolezni, stroški in leseno nogo ji morate naposled dati napraviti. No, vidite, ta vaša bodoča nevesta pa ima leseno nogo že izgotovljeno...«

DOMAČE NOVICE

* Lastnikom radijskih aparatov. Tiskovni urad Visokega komisariata sporoča: Z naredbo, ki se pripravlja, je Visoki komisar odločil, da posestniki radijskih prejemnikov, ki so predložili prošnjo za zpregled dožnosti predaje aparatov, lahko v pričakovanju rešitve prošnje počakajo z oddajo do 10. maja.

* Pregled šolskih kuhinj v pokrajini. Na ukaz zveznega poveljnika so odšli funkcionarji GILL v šolske občine na Rudniku, Turjaku, v Velikih Laščah in Ribnici, da bi pregledali delovanje šolskih kuhinj. Pri teh nadzorstvenih pregledih so ugotovili, da tudi v teh krajih šolske kuhinje v redu in pohvalno delujejo. Funkcionarji GILL so obiskali tudi šole v Grosupljem, Višnji gori, St. Vidu pri Stični, Velikem Gabru, Nemški vasi, Novem mestu, Smihelu pri Novem mestu, Selah pri Jugorju, Metliku, Podzemlju, Gradcu, Cernomlju, Semiču, Mozlju, Livošu, Kočevju, Stari cerkvi in Dolenu vasi. Pri vseh teh ogledih so ugotovili, da se voditelji kuhinj z veliko vnečno posvečajo delu in da se jedila pripravljajo tako, kakor se morajo.

* Paketi za druge pokrajine v Kraljevini in za Hrvatsko se izročajo v Ljubljani pri carinskem oddelku pošte Ljubljana II (na postaji) ob delavnikih od 8. do 11.30 dopoldne.

* Ta mesec je bilo uvoženo v Ljubljano nad 20 vagonov pomaranč. Kakor računajo, je prišlo meseca aprila v Ljubljano nad 20 vagonom pomaranč, ki so okusen in prav zdrav sad. Star je naš običaj, da se morajo zlasti v velikonočnih praznikih uživati pomaranče. Veliko pa je bilo ta mesec v Ljubljani povpraševanje tudi po limonah. Kar šest vagonov so jih kupili Ljubljanci.

* Rim ima nad 1.400.000 prebivalcev. Stevilo prebivalstva italijanske prestolnice Rima se je dvignilo do konca marca na 1.437.778 ljudi.

* Smrt najstarejše Novomeščanke. V visoki starosti 93 let je po daljši bolezni preminila v Novem mestu občinska uboga Marija Pustova, ki je bila najstarejša oseba v novomeški občini. Rodila se je 1. 1848. v Trebnjem, od koder je že v rani mladosti odšla s trebuhom za kruhom po svetu. V tujini se je naučila več jezikov. Pred nekaj leti se je vrnila obubožana v domovino. Blag ji spomin!

* Žrtev materinstva. Na Ježici je umrla kot žrtev materinstva komaj 22 let stara Ančka Kušarjeva. Ni minilo niti polnih deset mesecev, od kar se je veselo in zdravo posavsko dekle poročilo s Pavlom Kušarjem, pleskarjem in uslužencem državnih zelenic. Skoro vsa Ježica je spremila mlado ženo na njeni zadnji poti. Bodilj je lahka domaća gruda, možu in hčerki pa naše iskreno sožalje!

* Tu pa tam je zima škodovala ozimini. Kakor poročajo iz cerkniške občine, je ozimina na tamkajšnjem polju zaradi hude zime marsikje pognila. Mnogo zemlje so morali preorati in na novo posejati ali posaditi, das je bila trda za semenje. Posledice hude zime se vidijo tudi v gozdovih, kjer je drevje polomljeno in razpokano.

* Lastavke so spet doma. Zdaj, ko se drevesa že naglo odevajo v zeleno oblačilo, so se vrnile z daljnega juga tudi prve lastavke. V nekaj dneh se bodo gotovo vrnile vse.

* Zvonik je padel na cerkev. Nenavadna nesreča se je pripetila te dni v Francolinu pri Ferrari. Nad omenjenim krajem je divjala silna nevihta in v zvonik župne cerkve je nenadno udarila strela. Zvonik se je zrušil na cerkev, in sicer na sprednji del, kjer je bil glavni oltar. Lenekaj trenutkov, preden se je pripetila nesreča, je klečalo pred glavnim oltarjem 50 otrok. Otroci so se pod vodstvom dveh duhovnikov pripravljali na prvo sveto obhajilo ter so pred oltarjem opravljali še molitve. Komaj pa so odšli v učilnico, da jim kapelan razloži pomen zakramenta, ki ga bodo prejeli, je cerkveni stolp že trešil na cerkev in jo razdal. Prav v bližini otrok so zgrmele na kup razvaline. V cerkev je priletel tudi zvon. V silnem strahu so se otroci skušali čimprej rešiti na prostu, in vaščani, ki so nesrečo opazili, so jim tudi brž prihiteli na pomoč. Po čudežnem naključju pa so ostali vsi otroci z duhovnikoma vred do zadnjega neškodovanji.

Trieste—Gorizia

Nagrada staršem dvojčkov. Iz Dučevega sklada je podelil prefekt Triestinske pokrajine naslednje nagrade: Antonu Stibili 800 lir ob rojstvu dvojčkov, Albertu Brunu Rizzi 700 lir ob rojstvu dvojčic, Emili Perinu 700 lir ob rojstvu dvojčic in Nikodemu Tortolu 600 lir ob rojstvu dvojčkov Rema in Romula.

Stradivarijeve gosli so našli. Krojač Miha Lupoli v Triestu je pred 40 leti kupil pri nekem starinarju polomljene gosli z namenom, da jih da popraviti. Izkažalo pa se je takrat, da so nekateri deli glasbila močno poškodovani, zato je gosli odložil na podstrešje kot nerabne. Po krojačevi smrti so gosli kot dedičina prešle na brata Dominika, ki je brivec in ki se tudi ni mnogo zanimal za stare gosli. Pred dnevi pa je brivec po naključju vzel v roke te polomljene gosli in je na danu odkril napis: »Antonius Stradivarius Cremonae fecit anno 1726. Lupoli je gosli takoj pokazal veščakom, ki zdaj preiskujejo ali so gosli res izdelek starega mojstra v izdelovanju gosli Stradivarija.

Iz Gorenjske

Nov občinski komisar v Mojstrani-Dovju. Na mesto pokojnega občinskega komisarja Winzinga je bil imenovan vodja krajevne skupine Rudolf Zupan.

Proslava Hitlerjevega rojstnega dne na Gorenjskem. Proslave so bile prirejene v Kranju, Naklem, Škofji Loki, Medvodah, na Bledu, v Domžalah, Vodicah, Litiji, Mengšu, Kamniku in drugod.

Trojčke je porodila. Brivčeva žena v Litiji Zofija Rašunova je porodila trojčke: dva dečka in deklica. Dečka sta dobila pri krstu imen Adolf in Richard, deklica pa Zofija.

Iz Spodnje Štajerske

80letnico je praznoval v Trbovljah upokojeni rudniški upravitelj inž. Filip Krasnik. Po rodu je iz stare rudarske družine iz Pliberka in je leta 1890. stopil kot tehnični uradnik v službo pri Trboveljski premogokopni družbi. V Trbovljah biva že 50 let.

Smrt priljubljene Celjanke. V Celju je po daljšem trpljenju umrla ga. Ana Kocijanova, soproga državnega uradnika in tašča blivšega sreskega načelnika. Pokojnica je bila po rodu iz Seničeve trgovske družine pri Velenju. Bila je skrbna žena, dobra mati in marljiva gospodinja. Blag ji spomin!

Visoko starost je dosegla. V starosti 92 let je v Mariboru umrla Karolina Spindlerjeva, ki je z dolgotrajnim službovanjem pri eni in isti družini podala lep zogled zvestobe. V družini Bubak-Savričevi je služila kot gospodinjska pomočnica polnih 62 let. Doma je bila iz Krčevine. Blag ji spomin!

Velik spomenik na Ptujski gori. Pred dnevi so na Ptujski gori odkrili spominsko ploščo, ki je nameščena na 4000 kg težkem in nad tri metre visokem kamnu. To je prva spominska plošča, ki govori o priključku Spodnjega Štajerskega k Nemčiji.

Tretji otroški vrtec v Celju so odprt v Gospodskih ulici. Po otvoritvi so vedli mladino na obisk ranjencev v vojaški bolnišnici.

Kokoja kuga se je pojavila v okolici Maribora. Oblastva so odredila, da morajo vsi rejci perutnine takoj privajati pri živinozdravniškem uradu sleherno obolenje živali ali njih pogin.

Iz Hrvatske

Novi hrvatski zakoni o delu. Hrvatska je dobita zadnje času več novih zakonov. Podani so med drugim zakonski pogoji za hrvatsko delovno službo, ki bo podpirala hrvatsko vojsko v zaledju in izven meja Hrvatske. Delovna služba, ki je obvezna za vse državljanje od 18 let, je razdeljena v bataljone, čete in vode. Poveljnički so oficirji in podoficirji hrvatske vojske. Drugi zakoni se nanaša na načrtno izkorisčanje na prišnem delu obsojenih.

Dr. Budak v Sofiji. Pretekle dni se je z letalom odpeljal v Sofijo hrvatski poslanik v Berlinu dr. Mile Budak. V sofiskem gledališču je bila krstna predstava njegovega dramatiziranega romana »Ognjišča«. Kralj Boris je odlikoval dr. Budaka z velikim križem.

Židovska razstava v Zagrebu. Dne 1. maja bo v Umetniškem paviljonu v Zagrebu odprta razstava, ki bo nazorno prikazala razvoj in dejansko stanje židovstva na Hrvatskem.

Iz Srbije

V Srbiji pričakujejo večjo žetev. Srbska vladna namerava z nacionalno službo za obnovo Srbije rešiti in Mačvi 36.000 hektarov zemlje iz vode in jo posejati. Pričakujejo, da bo na ta način pridelek žita po vrednosti za 180 milijonov dinarjev večji kakor lani.

Dr. Josip Tašner upokojen. Predsednik ministarskega sveta je na predlog ministra za pravosodje upokojil načelnika v tem ministrstvu dr. Josipa Tašnerja, našega slovenskega rojaka iz Male Nedelje pri Ljutomeru.

Smrt znanega srbskega književnika. Te dni je preminil ustanovnik Srbske književne zadruge in

znan književnik Danilo Živaljevič v 80. letu starosti. Sodeloval je pri mnogih srbskih leposlovnih listih. Sam je ustanovil književno-zabavni časopis »Kolo«.

Prepovedan uvoz živil iz Banata v Srbijo. Generalni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji je prepovedal izdajanje dovoljenj za prevoz ljudske in živinske hrane iz Banata v Srbijo.

Ponarejeni dolarski bankovci v Srbiji. Srbska narodna banka sporoča, da so se pojavit v prepovedani trgovini z valutami ponarejeni 20-dolarški bankovci. Bankovci so ponarejeni zelo slabo.

Blaznost...

Slika iz bolnišnice duševno bolnih

Zdaj so me torej zapri. Moja rodna sestra me je! Dejala mi je, da bo potovala z menoj v ko-pališče. Pa sem bil zaposlen s svojim velikim delom in nisem pazil, kam sva se peljala.

Tu so sami norci. Ljudje najunejnejših misli. Gnušni kreteni z zjalastimi očmi... Natakarji, ki si domišljajo, da so vladajoči knezi. Ha, ha, torej tu je moj prostor.

Okoli egabnega prostranega vrta s štiroglavimi njivami in vitkimi bresti se širi prav nizko obzidje. Ce pa se mu približaš, moraš po klancu navzdol in pred teboj stoji zid, ki sega do neba. Psi!

Niti pisati ne smem, odkar sem strežniku vrgel v glavo črniličnik. Tudi s svinčnikom ne, toda major, ki je iznašel žepni top, mi je dal papir in svinčnik. Zato glumim, kakor bi verjel njegovi iznajdbi. V ostalem je dober človek.

Noči so tu lepe, ker priejam, ko vse miruje, slovesnosti. Kako bi se čudili, če bi me videli... na svilenih blazinah s sablo iz damaščanskega jekla v roki.

Zamahjem z roko, in že prihajajo ob tihih in mračnih udarcih na boben in ob zvoku kraljčkov mladenke, nesoče v majhnih, rjavih rokah ostre arabske meče... Spet zamahjem, in strnejo se v pies ter se nasladno vrte... In vsak večer dam najlepšo obglavit... Na stropu je orjaško veliko oko, ki me gleda in se kotali. Metam sem že vanj sablo, pa je preveč visoko.

Le kadar moram piti slabu zdravila, bedim sedé na svoji postelji in nihče ne pride, da bi me razveselil. In nobena lučka ne gori... To traja strašno dolgo.

Moram paziti, tudi v jed mi trosijo rjava zdravila. Vsak dan pride zdravniški asistent s svojim zariplim in bedastim obrazom in me nesramno sprašuje. Nekoč sem mu pljunil v obraz. Navadno prihaja od zajtrka in diši po pivu in omaki. In potem začne s svojimi neumnim običajnimi vprašanji. Osel!

In to počenja z menoj! Dušim se skoro, kadar na to pomislim.

Kako se mi zaničljivo reži, ta žaba! Ve prav dobro, da bom moral poginiti zaradi njegove strupene tekočine in vesel je tega. Moja sestra ga bo tudi za to nagradila...

Le potrpljenje!

Včeraj sem nasel v jarku ob zidu vilice s štirimi zarjavilimi zobmi. Hočem namreč umoriti zdravnika.

Stari major je hotel zato od ravnatelja zahtevati zaplenjeni žepni top. Bedak! Le s težavo sem ga pripravil do molčenosti.

Kako so norci neumin! Tudi o tem bom spisal večje delo. Najprej pa mora fzginuti zdravnik, sicer bo spet brskal po moji slamenjači.

On je tat... Da, tudi krade, ta človek.

Le potrpljenje... Vilice sem nabrusil ob kamnitih mizi v vrtu. Jutri bom tožil o bolečinah v prsih, in ko bo zdravnik nato prisluškoval, mu zasadim vilice v njegov tolsti vrat.

Le potrpljenje!

Busson.

HUDA ŽENA

Na policijo prisopila možak in se zateče k nadzorniku: »Zaprite me, takoj me zaprite!«

»Prej morate povedati, kaj ste zagrešili!« zahleva nadzornik.

»Ženo sem udaril...«

»Ali ste jo ubili?«

»Ne, ampak za menoj jo briše. Vsak čas me bo dohitela.«

V LJUBLJANICO JE SKOČIL

Melhior Debelin je skočil v Ljubljano in si skušal vzeti svoje žalostno življenje, a ga je še pravocasno izvlekla kar za lase iz vode njegova boljša polovica.

Po dogodku je vprašal neki znanec gospo Debelinevo: »Kaj pa ste napravili z možem, ko ste ga rešili?«

»Preteplia sem ga, da se ne bo upal več jemati življenja,« je menila Debelineka.

PO SVETU

Tudi živali se navadijo alkoholnih pijač

Živali nimajo rade alkohola. So pa med njimi izjeme. Kakor človek se namreč tudi žival lahko počasi navadi uživanja alkoholnih pijač.

Tako so imeli nekoč na Bavarskem konja, ki ga je njegov gospodar naučil piti vsak dan vrček piva, kakor je bil navajen tudi gospodar sam. Konj je bil tako navajen na pivo, da je zmerom ob določenem času že komaj čakal, kdaj pride gospodar s pivom.

Nekaj podobnega so opazovali tudi pri svinjah. V bližini je bila pivovarna in svinje so se pogosto valjale po kanalu, napeljanem iz nje, in vsak večer so se težko držale na nogah. Bile so namreč vedno pijane. Po kanalu je odtekalo iz pivovarne nerabno pivo in svinje so ga navdušeno srkale.

V Rimu imajo starega izvoščka, ki še zmerom stoji s svojim kljusetom na glavni postojki. Tudi ta konj je znan kot velik prijatelj alkoholnih pijač. Vsak dan mora dobiti svoj liter vina.

Divje zveri so kot besne bežale iz gorečega pragozda

Strahoten požar je zajel te dni pragozd južno od Mahaosa, glavnega mesta braziljske pokrajine Amazonasa. Ogenj je nastal med silovito nevihto. Začele so švigtati z neba strele in udarjati v visoka, po več sto let stara drevesa, izmed katerih se jih je več užgal. Ker je pihal močan veter, je bilo vsako upanje na uspešno gašenje požara prazno.

Ogenj se je šril s silno naglico tudi zavoljo tega, ker je v prizadeti gozdni brazilski pokrajini vladala zadnje čase huda suša. Ljudje so se s strahom ozirali na orjaški požar, ki je razsvetljeval razsežno področje ob meji med Brazilijo in Perujem. Daleč naokrog se je videlo kakor podnevi. Ogenj se je videl na daljavo več sto kilometrov.

Zivali vseh vrst so pred ognjem začele kot besne bežale iz gozda in napadati tamkajšnje domače prebivalstvo, ki živi po ubožnih kočah. Napadale so tudi črede, ki so se pasle okrog koč.

Veter, ki je pihal proti peruanški meji, je pospeševal širjenje ognja, ki je na svoji uničujoči poti vse spremenil v pepel.

Ni bilo mogoče niti misliti, da bi ogenj pogasili ali vsaj omejili z vodo. Preveliko področje je zajel, da bi takšno gašenje moglo roditi uspeh. Domačini pa so sklenili ognju na drug način zastaviti pot. Zbraja se jih je cela vojska in začeli so z mrzlično naglico kopati široke jarke okrog gorečega gozda, da bi se vsaj ob njih ustavil ogenj.

Zgodovina izdelovanja črnila je zelo stara

Iz zgodovine je razvidno, da so črnilo uporabljali na Kitajskem že v 26. stoletju pred Kristusom. Nekako v istem času so ga poznali tudi v starem Egiptu. Seveda ni bilo tisto črnilo takšno, kakor ga imamo danes.

Za izdelovanje črnila so Kitajci in Egiptani uporabljali v prvi vrsti saje. Črnilo, precej podobno današnjemu, ki ga izdelujejo iz hrastovih šišk, se je pojavilo v drugem stoletju pred Kristusom, ko je nekdo iz Bizanca začel izdelovati posehne vrste tekočino iz hrastovih šišk, katero so potem v čedalje večji meri uporabljali za pisanje. Takšno črnilo so izdelovali tudi številni srednjeveški menhi in so se njihovih receptov držali vse do 19. stoletja, ko so kemiki končno rešili vprašanje pisalnega črnila.

Vsek pismen človek ve, kakšno mora biti črnilo, da je dobro. Mora biti predvsem takšno, da lepo zaliva pero in ne sme se v črnilniku prehitro posušiti ali zvodeneti. Ne sme biti tako redko, da bi prehitro ilo s peresa in delalo packe na papir.

Dobro črnilo, ki se po papirju preveč ne različa, ki ne kvari peresa in pisava z njim ne zbledi niti čez več let, je tisto, ki ga izdelujejo iz hrastovih šišk, odnosno iz neke vrste kislince, ki jo pridobivajo iz njih. Največ tanina vsebujejo šiške hrasta, ki raste na Kitajskem. Te šiške imajo obliko češpalj. Nič slabši niso plodovi, ki jih daje japonski hrast. Tanina vsebuje od 40 do 80 odstotkov.

Pri izdelovanju pisalnega črnila iz hrastovih šišk se vrši pravi kemični proces, s katerim so se razni učenjaki dosti ukvarjali, preden so mu prišli do jedra. Bilo je treba precej potrežljivo. Tvornice črnila so prav kakor kakšne kemične delavnice.

× Krakov hoče spremeniti v mesto vrtov. Generalni guverner poljskega ozemlja je naročil nemški upravi Krakova, naj ukrene vse potrebno, da postane Krakov spet cvetoče nemško mesto. Nemški del mesta obsegajo zdaj zlasti zapadno stran Krakova. Poleg tega je določen del mestnega središča izključno za nemške svrhe. Tako bodo zavzeli Trg Adolfa Hitlerja nemški trgovci. Po navodilu generalnega guvernerja bo Krakov počasi spremenjen v vzorno mesto vrtov. Vsi Židje so se morali izseliti na drugo stran Visle, kjer imajo svoj okraj in so strogo ločeni od ostalega prebivalstva. Židov je ostalo v Krakovu okrog 18.000.

× Čevljar je dobil prvo književno nagrado. Pariški časopisi so te dni pisali o skromnem 60-letnem čevljaru Morgravou, o katerem so šele zdaj ugotovili, da ni samo navaden čevljar, temveč tudi pisatelj. Bile je lani poleti, ko je pariški časopis »Toute le vie« razpisal natečaj za najboljši novi roman in določil za najboljše delo nagrado 10.000 frankov. Natečaja se je udeležil tudi čevljar Morgravou. Napisal je roman, ki mu je dal naslov »Rdeči gad«. V njem zelo duhovito in zabavno popisuje sodobno življenje v Parizu. S tem svojim delom je pri natečaju tudi zmagal ter dobil prvo nagrado. Morgravou je bil vse življenje čevljar, v prostem času, zlasti zvečer pa je tudi pisatelj. Vsega skupaj je dozdaj napisal šest romanov.

× Sovjeti vojski so tudi ženske. Nemška poročila z vzhodnega bojišča često omenjajo, da v sovjetski vojski služijo tudi ženske. Nemci prati, da služijo ženske v sovjetski vojski po načrtu, ki je bil sestavljen že v mirnem času: na izpopolnjevanje sovjetske vojske v primeru potrebe. V državljanški vojni od leta 1918 do 1. 1920 je služilo v rdeči vojski večje število žensk. Že tedaj se je dogajalo, da so bile žene najhrabrejše, pa tudi najkrvoločnejše. Leta 1936 je bila ustanovljena prva ženska vojaška šola v Moskvi, obenem pa tudi šola za ženske pilotke. Po vsej Rusiji je bila ustanovljena vrsta društev v klubov, kjer so se žene urile v ravnanju z orožjem. Na streški tekmi, ki je bila pred petimi leti v Moskvi, je tekmovalo že 600 žensk, od katerih je 32 dobro častne naslove najboljših strelk. Članice mladinske zveze so po tvornicah ustanavljale streške in jahalske klube, da bi bile vsak čas priznavane z orožjem upreti se, če bi kdo skušal napasti njihovo državo. V nekem svojem govoru je Vorosilov rekel: »Ce bi naši sovražniki napadli našo deželo, bodo imeli priložnost videti, kako se ramo ob ramu z našo nepremagljivo rdečo vojsko bori tudi vojska naših mater, žen in sester.«

× Poleg golebov se bili pismenočne tudi psi in mačke. Znano je, da so se včasih posluževali za prenašanje pisem golebov. Pa tudi psov. Posebno v vojnem času opravljajo psi v tem pogledu važno delo. Pošiljajo jih z važnimi vestmi iz prvih bojnih črt v zaledje. V tej službi so se psi zelo dobro obnesli. Pa tudi mačke se dade uporabljati za prenašanje pisem. V prejšnjem stoletju so v mnogih krajih Nemčije dresirali mačke za to službo. V Berlinu so imeli še leta 1889. v poštni službi mnogo mačk. Ce so poslali mačko z ene pošte na drugo, so kmalu dobili odgovor.

× Izgon Židov iz Slovaške. Slovaška oblastva so izdala nove ukrepe v okviru ureditve židovskega vprašanja. Odredila so, da se morajo sezaviti seznamni vsega židovskega premoženja. Poleg tega so bile poostrene določbe glede potovanja Židov. Ugotovljeno je bilo namreč, da so skušali Židje na vse načine izigravati določbe glede izseljevanja. Mnogi Židje bi radi dobili uradna potrdila, da so nujno potrebni v gospodarskem življenju, da bi lahko ostali še nekaj mesecev na Slovaškem. Oblastva so zadnje dni arietirala mnogo drugih oseb, ki so pomagale Židom in skrivale njihove premičnine. Doslej je bilo iz Slovaške izgnano okrog 10.000 Židov. Izganjanje se nadaljuje.

× Čas merijo po lunii. Pri zadnjih indijanskih plemenih v Zedinjenih državah se je skozi stoletja ohranilo svojevrstno računanje časa. Indijanci ne merijo časa po letih, temveč po mesecih, odnosno funah. Ce kdo šteče, recimo, 10 let, pravijo Indijanci, da je star 123 lun.

× Kozličkova glava z dvema gobecema. Na vzorni kmetiji veleposestnika Giana Legranda v francoski občini Estréesu pri Ginevri imajo posebno veselje s kozličkom. Živalca ima namreč štiri oči, dva gobeca in dva jezika, vendar samo eno glavo, ki pa je zelo velika.

SMEŠNICE

Škripolin in Dremovec

Potrt je godec Škripolin zelo, pozavna mu je zdelana hudo. Kdo mu le popravil bi godalo, da spet ljudem v veselje bi škripalo? H kovaču Dremovcu brž mož hiti, godalo mu v pravatek izroči.

A svojo pamet Dremovec ima in cev zakriviljeno lepo žavnica. H kovaču kimalu vrne se škrpač, ves razočaran skoro plane v placi, saj Drémovec pozavno, godec sveto, je v jerihonsko spremenil trompeto.

Volkova sta ga požrla

Lovci nikdar ne lažejo! To si dobro zapomnите vsi, ki se tega ne veste.

Pri »Mokri žabi« so sedeli lovski bratci Gašper, Miha in Boltežar, pili in si pripovedovali lovske doživljaje, seveda samo resnične.

»Lansko jesen, ko so se sellile divje gosi v tople kraje,« je začel Gašper, »sem nekoga večera slišal na Ljubljanskem polju njihovo gaganje v zraku. Zasledoval sem pazljivo najkrekejši glas, pomeril kar po smeri glasu in natanko zbilj iz zraka lepega gosaka.«

»Malenkost,« se je postavil Miha, »jaz sem nekoc na Dotenskem skozi grmovje zavohal jerebico in jo zadel v glavo. Zival se je tisti trenutek, ko je dobila strel, obrnila na levo, tako da je krogla, ki je prišla od zadaj ven, zadelo se divjega zajca, ki je pritekel po desni strani mimo.«

Zdaj je prišel na vrsto še Boltežar, da pove svoje. Počasi in slovesno je začel: »Tam v kočevskih gozdovih sem prišel nekoc v prav težaven položaj. Čakal sem s puško v roki na brvi, ki je držala čez zelo globok potok. Zdajci je pritulil po poti velikanski volk. Hitro sem ustrelil, puška mi je zdrknila v strugo potoka, a volka nisem zadel. Obrnil sem se in hotel uteči zverini, toda na drugi strani brvi mi je zastavila pot volkulja. Predstavljalata si, bratca, strašen položaj: stal sem sredi brvi, daleč pod menoj potok, na vsaki strani brvi pa po ena zver, režeča v mene, da me požre...«

Boltežar je sredi napete zgodbe malo postal in si začel tlačiti pipi, a Gašper in Miha, radovedna na zaključek zgodbe, sta oba v en mah vprašala: »No, kaj pa je bilo potem?«

»Kaj je bilo? Požrla sta me, kakor vidita,« si je oddahnil Boltežar in si začgal pipi.

UMEVNO

Jera: »Kako pokoro ti je naložil spovednik?« Neža: »Pol ure moram držati roko v blagoslovjeni vodi, ker sem ukradla rokavice.«

Jera: »O, potem pa se ne grem k njemu spovedovat.«

Neža: »Zakaj ne?«

Jera: »Pomisl, jaz sem ukradla hlače...«

LJUBEZEN IN ZAKON

Ona: »Čudno je, da kljub navdušenju za nežni spoj se zmerom niste oženjeni.«

»On: »Oprostite, če ljubim cvetje, mi še ni treba biti vrtnar...«

SLAB ZAKONSKI MOZ

Miha: »Moja sestra se je salamenško slabo omozila.«

Matija: »Kako to?«

Miha: »Njen mož ne zna kvartati.«

Matija: »Za vraga, to je vendar lepa lastnost.«

Miha: »Da, da, toda on kljub temu prekvarta cele noči...«

ZALOVANJE

Neža: »Ali si ti že čisto pozabila na svojega prvega moža?«

Jera: »Cisto, toda moj drugi mož še zmerom žaluje za njim.«

SMERNICA

Governik izvaja: »Čas terja, da gremo naprej preko vseh zaprek...«

Tedaj ga na mah prekinejo njegovi nasprotniki, češ: »Kam pa naj gremo?«

Governik se hoče izogniti odgovoru, a sto ustvpije: »No, kam naj gremo?«

»K vragu pojrite!« zavplije governik in izgine.

Kdo je večji pretkanec

Nekti veleposestnik v Galiciji je imel svoječasno za soseda Morica in Izaka, ki sta bila na glasu nevarnih sleparjev. Kateri od teh je bil bolj pretkan, Moric ali Izak, ni še nihče mogel dognati.

Nekoč je bil posestnik posebno dobre volje in je sklenil možaka preizkusiti. Poklical je Morica, stopil z njim v hlev in mu podaril enega izmed konj pod pogojem, da ga proda Izaku tako, da ga temeljito oslepari.

»Sicer s tem pretkancem še nisem kupčeval,« se je veselo zarežal Moric, »a bom na vašo željo poskusil...«

Sel je po Izaku in stopil z njim v hlev, posestnik pa je čakal pri oknu, kako se bo reč končala. Ni mu bilo treba dolgo čakati. Že čez nekaj minut je Moric potkal na vrata.

»No, za koliko si osleparil Izaka?«

»Za dva zlatnika!« se je zvito zasmehal Moric.

»Kaj, tako poceni si prodal konja?« se je razjel posestnik.

»No, vi mi tega sicer niste rekli, gospod, veste pa gotovo: kljuse je staro ko zemlja povrh pa še šepa. Ali ni dosti, da sem Izaka znal tako obrniti, da ni nicesar opazil?«

Veleposestnik je Morica odslovil in poklical Izaka.

»Izak,« mu je reklo, »kaj si plačal za konja?«

»Dva zlatnika,« se je zasmehal Izak, »za tako imenitno žival!«

»Tako! A vendar te je Moric osleparil!«

»Moric? Mene? Kako naj bi me bil osleparil?«

»Zdaj vidim, kakšen bedak si! Kljuse je vendar staro ko zemlja in še šepa po vrhu. Ti pa si mu zanj dal kar dva zlatnika!«

»Ojej,« je zavzdihnil Izak. Zdajci pa se mu je razjasnil obraz:

»No... za vsak primer sem mu plačal s ponarejenima zlatnikoma!«

N. K.

ZARADI POLJUBA

Mati vidi na vrtu svojo hčerko vso objekano v družbi z mladim gospodom ter po njegovem odhodu hoče vedeti, zakaj je jokala.

»Gospod me je poljubil,« pove z lthečim glasom.

»Nesramnik! Zakaj me nisi poklical?«

»Zato, ker mi je začel groziti.«

»Kaj? Se groziti se upa, predzrenež!«

»Da! Rekel mi je, da me ne bo nikoli več poljubil, če te pokličem...«

CAS JE ZLATO

Stranka pride k odvetniku v pisarno, kjer je obesena tablica z napisom: Cas je zlato!

Ko prečita napis in vidi pisarniško osebje, čitajoče časopise in zehajoče od brezdelja, reče: »Oh, kako ste vi bogati, ko imate toliko zlatega časa...«

LAZARJEVO OZIVLJENJE

Mežnar Luka si je prihranil precejšnjo vsoto denarja. Sklenil je, shraniti ga nekje. Toda mož je bil čudak: hraničnikom ni zaupal, posoditi ga ni hotel nikomur, doma pa ni bil varen pred tattovi. Premisljal je in prišel na srečno misel. Denar je spravil v neko omarico v cerkvi in dal na vrata napisati: »Lazar prebiva v tem prostoru.«

Nesreča je hotela, da je zaklad izvohal tat in si ga prilastil. Zraven tega je tat odstranil napis in napisal čez omarico: »Lazar je oživel in se poslovil...«

LJUBEZNIV ODGOVOR

Možek se ves prepaden zdudi iz hudihsanjs in poklicke ženko: »Čuješ, strašne sanje sem imell. Videl sem kakor gora velikega osla!«

»Pusti me spati in se ne plaši pred lastno senco!« mu odvrne ženica.

DRAGA COPATA

Sosedov pes je raztrgal Otiliji copato. Vsa razburjena prigrinje Otilija k sosedu in zahteva storil odškodnine.

Sosed: »Kaj, sto lir za eno samo copato? Ta je gotovo tista, pod katero imate svojega moža...«

VZDIH

Kaj ni to grozno, da si je Miha vzel življeno? Lan pa se je obesil njegov brat. Prav nič bi se ne čudila, če bi se lepega jutra zdudila in se videila tudi sama na vrv...«

NEZADOVOLJEN BERAČ

Berač Urban je dobil pri Urši par čevljev v dar in sel.

Cez nekaj minut se je Urban znova pojavit pred Uršo in menil: »Zmotili ste se in ste mi dali dva leva čevlja. Zdaj bi prosil še za dva desna...«